

SANT PAU
RECINTE MODERNISTA

HISTÒRIA, INNOVACIÓ I CONEIXEMENT

OCTUBRE 2013

1.
EL RECINTE

2.
UNA JOIA DEL MODERNISME AL SERVEI
DE LA INNOVACIÓ I EL CONEIXEMENT

3.
ORGANISMES

UNU-GCM
CASA ÀSIA
EFI
UN-HABITAT
GWOPA
OMS

4.
PROGRAMA CULTURAL

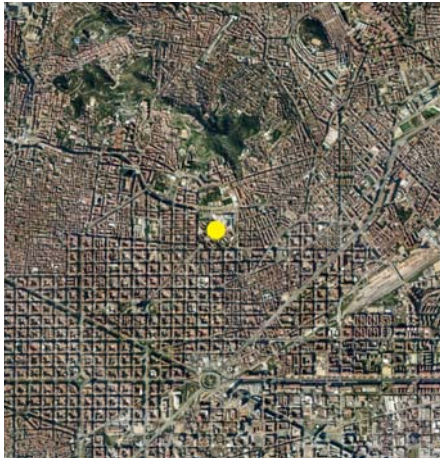
5.
CENTRE DE REUNIONS I ESDEVENIMENTS

1.

EL RECINTE

El Recinte Modernista de Sant Pau és propietat de la Fundació Privada Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. Projectat per l'arquitecte català Lluís Domènech i Montaner, va ser construït entre el 1905 i el 1930.

Aquest **conjunt modernista, el més important d'Europa** és un referent destacat del patrimoni i la cultura de Barcelona i Catalunya. El seu valor arquitectònic i patrimonial va més enllà de la seva localització urbana, i adquireix una dimensió europea i internacional. El 1978 va ser declarat Monument Històric Artístic, i el 1997 Patrimoni Mundial per la UNESCO, per la seva singularitat constructiva i bellesa artística.

A l'esquerra, localització del Recinte Modernista en la trama urbana de Barcelona. A la dreta, imatge aèria del conjunt. A sota, el Recinte Modernista a principis del segle XX.

Amb 45.280 m² construïts, 19 edificis de gran valor arquitectònic, 45.189 m² d'espai exterior, dels quals més de 15.000 són zones verdes i 1 kilòmetre de vials soterranis que connecten els pavellons, Sant Pau és una autèntica ciutat dins la ciutat, a l'estil d'una ciutat jardí.

Sant Pau està a prop d'altres enclavaments importants de la ciutat, des del punt de vista de la producció de coneixement.

El Recinte Modernista està **plenament integrat** en la trama de l'Eixample de Barcelona i va ser concebut com un conjunt arquitectònic tancat i ordenat que, seguint les pautes dels corrents higienistes, està format per edificacions disperses, de poca alçada, ben orientades i envoltades de zona amb jardí.

Els pavellons modernistes de Sant Pau estan localitzats en un **espai urbà consolidat i ben comunicat**, al costat de l'eix històric i comercial de l'Eixample Dret, a prop del nou districte tecnològic 22@ i de nous enclavaments de la ciutat importants des del punt de vista de la **producció del coneixement**, com el campus universitari de la Universitat Pompeu Fabra o el futur Campus de Llevant de la Universitat Politècnica de Catalunya i el Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona, entre d'altres.

La **història** de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau comença el 1400, a l'Hospital de la Santa Creu, ubicat al barri del Raval de Barcelona en un dels edificis del gòtic civils més importants de la ciutat, avui seu de la Biblioteca Nacional de Catalunya.

La trajectòria d'aquesta institució està directament lligada a la beneficència i l'ajuda a les persones amb pocs recursos, i la seva evolució és paral·lela a la dels grans desenvolupaments socials i de la medicina. Paral·lelament, el Recinte Modernista de Sant Pau és un patrimoni mundialment reconegut i té un dels arxius més importants de la medicina, a través del qual s'explica l'evolució de la societat barcelonina, el creixement de la ciutat i els avenços sanitaris.

Imatge històrica del pavelló de Sant Leopold poc després de la seva posada en funcionament, l'any 1918.

Imatges generals del Recinte Modernista. A dalt, la coberta del pavelló de Sant Leopold. La imatge inferior correspon a la façana del pavelló de Sant Manuel.

2.

UNA JOIA DEL MODERNISME AL SERVEI DE LA INNOVACIÓ I EL CONEIXEMENT

Després d'acollir durant un segle les instal·lacions de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, el Recinte Modernista ha experimentat un dels processos de rehabilitació patrimonial més ambiciosos del moment, que ha posat en valor tota la seva riquesa artística. Aquest procés, realitzat sota estrictes criteris de sostenibilitat, ha dotat els pavellons construïts a principis del segle XX de les més avançades tecnologies per tal d'habilitar espais de treball preparats per al segle XXI.

Als pavellons modernistes hi treballen organismes, institucions, xarxes i grups d'estudi i recerca dels àmbits de la sostenibilitat, l'educació i la salut.

Aquesta innovació arquitectònica té un paral·lelisme amb els nous usos dels pavellons. El Recinte Modernista esdevé ara un campus de coneixement i innovació seu d'organismes, institucions i empreses capdavanteres, d'abast internacional, nacional i local, que treballen en els seus programes i estableixen sistemes de col·laboració en iniciatives compartides per desenvolupar estudis i projectes que aportin respostes a alguns dels **reptes globals de la societat del segle XXI** en el àmbits de la sostenibilitat, la salut i l'educació, amb Barcelona com a "marca", i amb coherència amb la història i la filosofia de Sant Pau.

Imatge general del Passeig Central del Recinte Modernista.

Les noves tendències mundials apunten la necessitat de donar resposta als nous reptes de la societat. Són reptes interdependents que sense una clara aposta pel coneixement i el capital humà, la tecnologia, la innovació, la qualitat i la sostenibilitat no obtindran solucions adequades.

Sant Pau connecta agents i experiències i esdevé un entorn únic en el qual interactuen els sectors acadèmics, econòmics i socials amb l'objectiu de promoure el coneixement i la recerca de forma transversal i propiciar la

implicació del conjunt de la ciutadania en les debats que aquí es produeixen. Aquest entorn reforça el lideratge de Barcelona en l'àmbit del coneixement i la innovació amb una proposta basada en la sostenibilitat econòmica i la generació de valor, amb una directa implicació en el territori.

Sant Pau és una clara aposta pel coneixement i el foment del talent, que pot conjugar de manera intel·ligent la col·laboració públic-privada en una iniciativa que donarà valor afegit a l'economia del país.

Tot aquest procés es porta a terme sota la supervisió del Patronat de la Molt Il·lustre Administració, òrgan de govern de la Fundació Privada format per dos representants de la Generalitat de Catalunya, dos de l'Ajuntament de Barcelona i dos del Capítol Catedralici. Els fruits que s'obtinguin dels nous usos del Recinte Modernista seran aplicats al compliment dels fins fundacionals de la institució.

Els principis que sustenten aquest projecte es basen en la ISO 26000 Guia de Responsabilitat Social: rendiment de comptes; transparència, comportament ètic; respecte als interessos de les parts interessades; principi de legalitat, normativa internacional del comportament i respecte als drets humans.

El Recinte Modernista de Sant Pau és la seu de sis institucions capdavanteres en els seus àmbits de treball. El sistema de seguretat del Recinte s'ha adaptat als requeriments d'aquests organismes i compta amb el vist i plau de l'Àrea de Seguretat Internacional de Nacions Unides.

Façana i entrada principal del pavelló de l'Administració.

3. ORGANISMES

UNU-GCM

L'Institut de la Universitat de Nacions Unides sobre Globalització, Cultura i Mobilitat (UNU-GCM) està ubicat al pavelló de Sant Manuel.

L'objectiu del centre és esdevenir un referent de la recerca i la difusió de tot allò que afecta a la globalització, la cultura i la mobilitat des de l'òptica de les migracions i els mitjans de comunicació.

L'Institut de l'UNU sobre Globalització, Cultura i Mobilitat (UNU-GCM) és un centre de referència del sud d'Europa.

El propòsit d'aquest institut, l'onzè del món, és traçar punts d'unió entre diferents grups, col·lectius i actors internacionals que estudien i treballen en aquestes àrees, més enllà de l'àmbit acadèmic, per tal de superar els buits existents en aquests aspectes a nivell local i global per avançar cap als objectius de les Nacions Unides en matèria de desenvolupament, sostenibilitat i justícia.

L'UNU-GCM vol contribuir a la bona governança, la diversitat cultural, la democràcia i els drets humans a través d'una millor comprensió de la mobilitat cultural i la diversitat en el context de la globalització. Se centra en els fenòmens culturals i socials majoritaris que tenen lloc al voltant de les migracions i els mitjans de comunicació com a característiques de la globalització, entre altres aspectes.

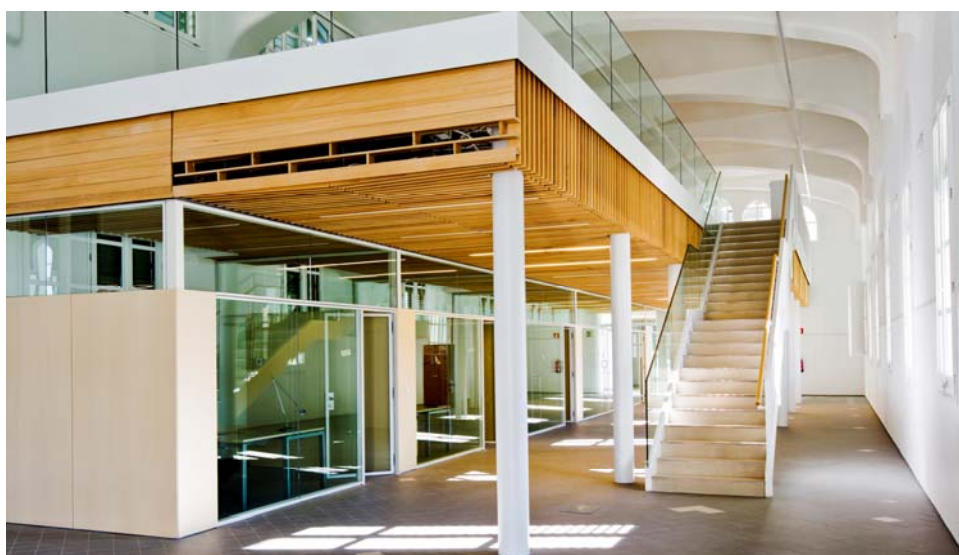
L'Institut promou la recerca avançada en aquestes àrees a nivell mundial i local, posant el focus en els conceptes culturals fonamentals com ara les fronteres, la qüestió de gènere i les connexions transnacionals. Amb tot això, l'UNU-GCM pretén donar suport a l'assoliment dels Objectius de Desenvolupament del Mil·leni, en particular el principi d'igualtat de gènere i la noció de desenvolupament a nivell global.

Detalls de les façanes del pavelló de Sant Manuel.

A la imatge superior, aspecte de la nau central de Sant Manuel abans de la rehabilitació. En un nivell inferior, l'espai un cop finalitzats els treballs.

CASA ÀSIA

Casa Àsia és una institució que es dedica a enfortir el coneixement i el diàleg sobre Àsia a través de l'anàlisi de temes cívics, polítics, socials, culturals, econòmics i ambientals. El seu objectiu es contribuir a un millor coneixement de les societats asiàtiques amb activitats, recerques i projectes per enfortir i promoure el desenvolupament de les relacions entre les societats asiàtiques i la nostra.

Des de la seva seu al pavelló de Sant Manuel, Casa Àsia impulsa un projecte de col·laboració que té vocació de servei i aspira a ser un referent a l'hora de descobrir aquesta zona del món i un espai de comunicació intercultural.

Una de les sales dels espais de Casa Àsia.

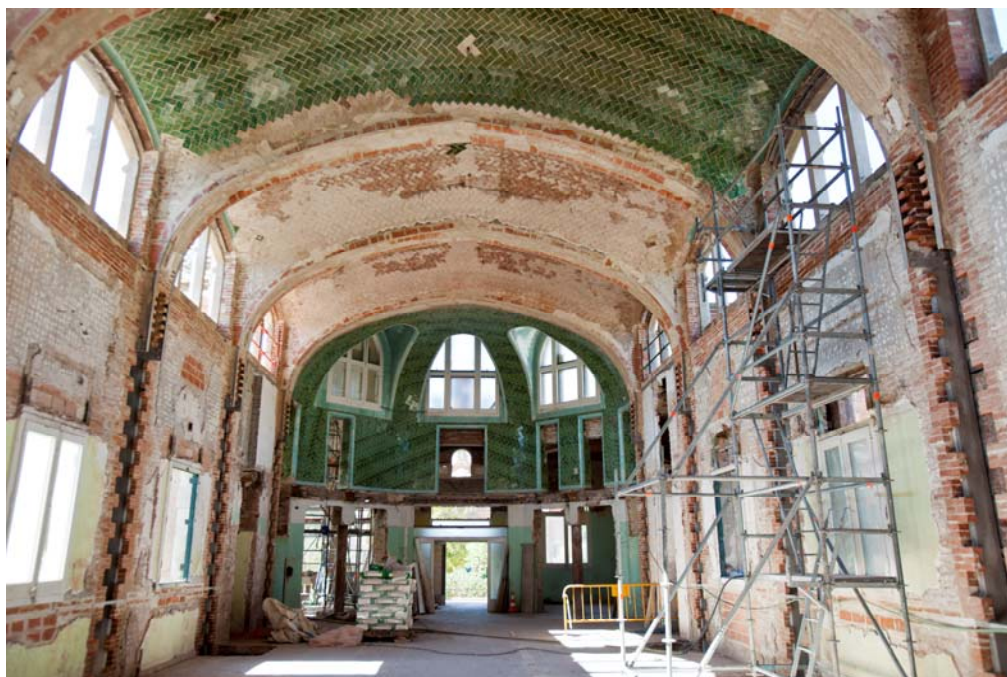
INSTITUT FORESTAL EUROPEU

L'**Institut Forestal Europeu (EFI)**, ubicat al pavelló de Sant Leopold, és un centre d'excel·lència en matèria mediambiental, del canvi climàtic i del desenvolupament sostenible.

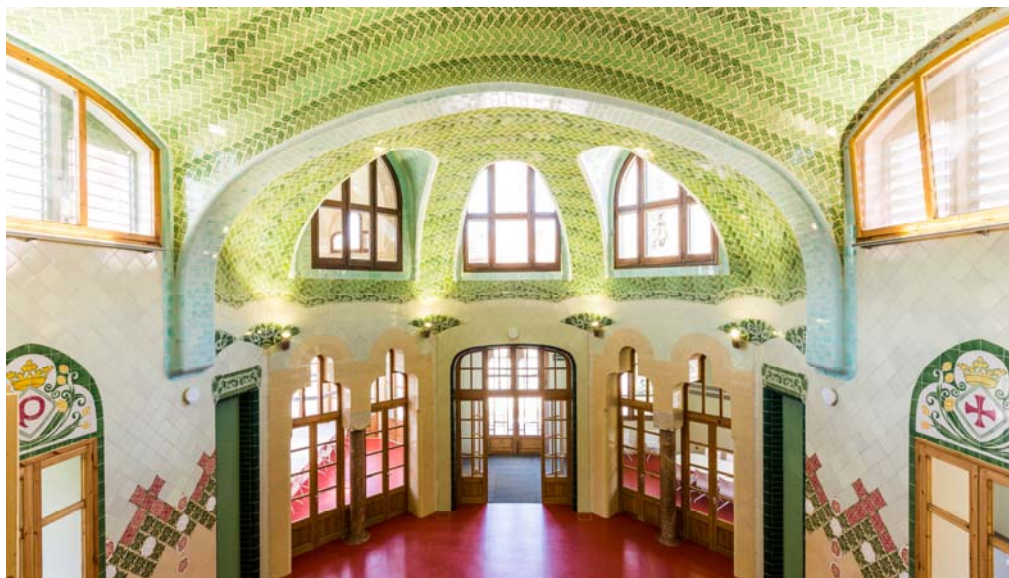

Façana del pavelló de Sant Leopold.

L'EFI és un organisme internacional, **reconegut per 22 països europeus**, que té com a objectiu la **promoció de la conservació i la gestió sostenible dels boscos europeus** i l'assessorament de les polítiques estratègiques forestals relacionades amb les funcions ecològiques, socials i econòmiques de les masses forestals d'Europa. També treballa qüestions relacionades amb el **canvi climàtic i la sostenibilitat**. A més, assessora la Comissió Europea sobre qüestions forestals d'àmbit global que tinguin una importància estratègica per a Europa.

Interior del pavelló de Sant Leopold abans de la rehabilitació (2011).

Espais de treball de l'EFI al pavelló de Sant Leopold.

Des de Sant Pau, l'EFI impulsa dos projectes de vital importància i de caràcter estratègic. D'una banda, ha instal·lat a Sant Leopold la seu de l'**Oficina Regional de l'EFI per a la Mediterrània (EFIMED)**. De l'altra, ha establert a Barcelona el **Policy Advice Group**, el màxim grup d'experts de la institució, els quals treballen actualment en dues línies principals de recerca i assessorament: la Forest Law Enforcement, Governance and Trade (FLEGT), que implementa el Pla d'acció per a l'organització, governança i comerç de fusta de la UE; i la Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation Facility (REDD), un conjunt d'eines que es proposen a les institucions europees per reduir l'impacte que genera la deforestació sobre l'augment de les emissions contaminants.

A més, l'EFI participa activament en l'assessorament i disseny de polítiques que tenen impacte global. A més, assumirà nous encàrrecs per part de les institucions europees i traçarà noves línies de recerca i col·laboració amb la resta d'institucions internacionals presents al Recinte Modernista.

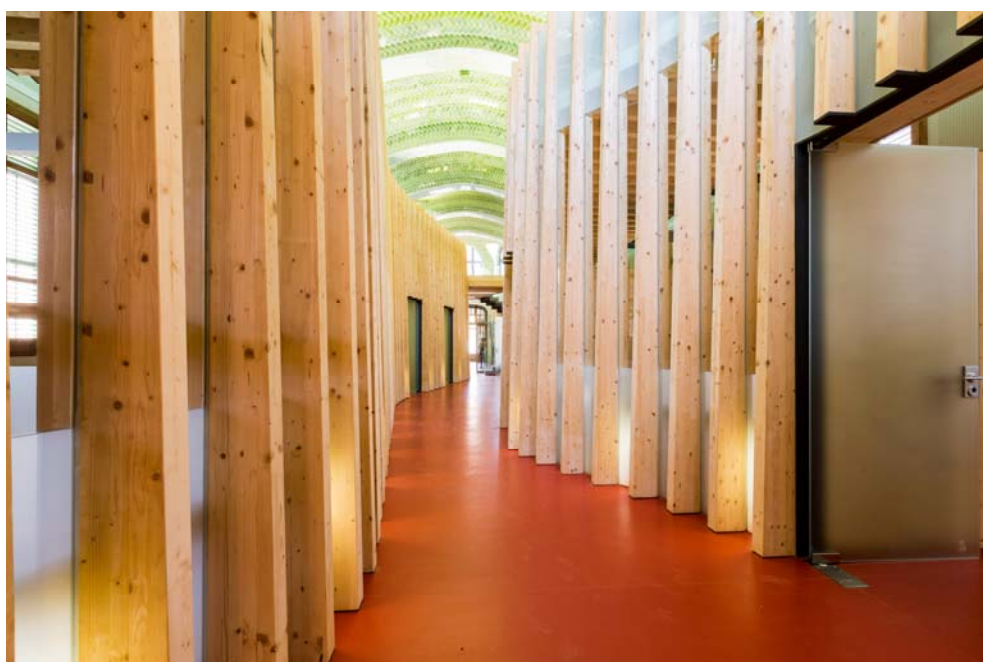

La primera d'aquestes línies d'iniciativa compartida és l'impuls del **Hub Internacional de recerca sobre política forestal**. Partint del fet que Catalunya té una dilatada tradició en la gestió pública dels boscos i de l'existència de diversos centres de recerca i empreses especialitzats en aquesta àrea, diverses institucions, com la Generalitat i la Diputació de Barcelona, participen en el desenvolupament d'aquest hub forestal.

Aquesta proposta reforça el paper de Catalunya en aquest àmbit i donarà, major rellevància i projecció als resultats de les investigacions, una major eficiència a les polítiques adoptades i més prestigi internacional a les propostes i activitats impulsades en aquest àmbit.

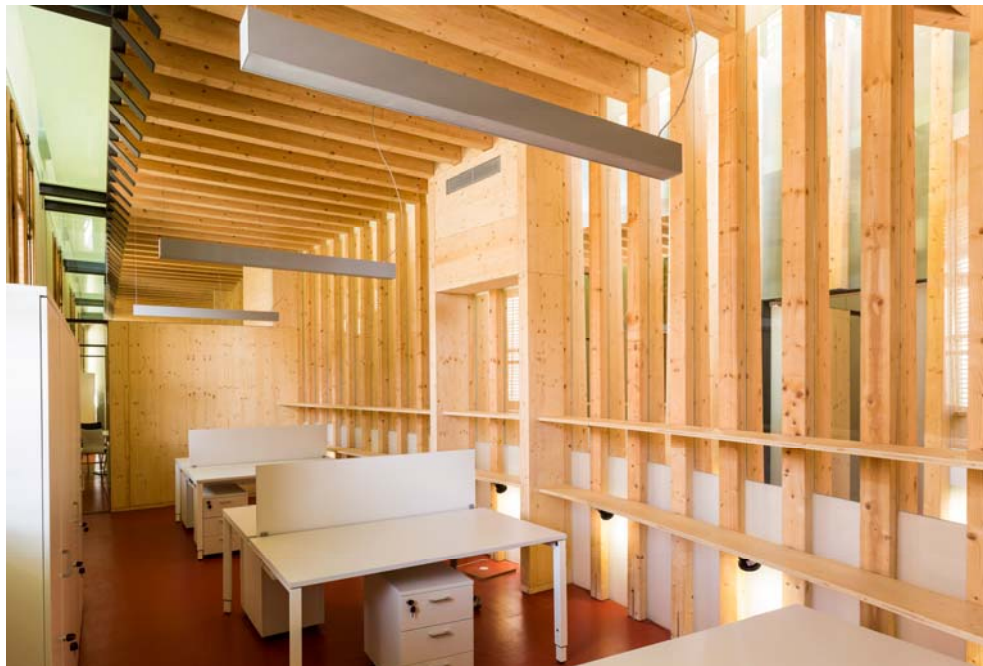

Vistes generals de la primera planta del pavelló de Sant Leopold (2013).

PROGRAMA DE CIUTATS DE PERFILS RESILIENTS D'UN-HABITAT

Sant Leopold es completa com a centre d'excel·lència en l'àmbit de la sostenibilitat gràcies a la incorporació de l'Oficina del **Programa de Perfils de Ciutats Resilients d'UN-HABITAT**.

Espais de treball del pavelló de Sant Leopold (2013).

Aquest Programa treballa per minimitzar els efectes de les catàstrofes naturals en els assentaments humans, adequant pobles i ciutats perquè fenòmens com els terratrèmols i les inundacions causin els menors danys possibles.

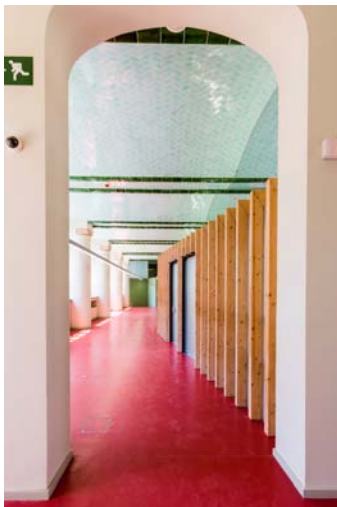
Partint de la premissa de què les ciutats són llocs segurs per viure-hi i treballar-hi quan els seus gestors són capaços d'implementar estratègies i plans de desenvolupament basats en indicadors de resiliència, el Programa

es planteja donar compliment als següents objectius en un horitzó de 4-5 anys:

- Crear un model de sistemes urbans adaptable a tots els assentaments humans.
- Establir una sèrie d'indicadors, estàndards i perfils per donar suport a les ciutats a l'hora de calibrar l'habilitat de les ciutats en la gestió, resistència i recuperació de situacions de crisi.
- Creació d'eines informàtiques que donin suport a l'aplicació de criteris de resiliència a les ciutats.
- Establir estàndards internacionals per determinar la resiliència urbana.
- Creació d'una nova normativa interna per a UN-HABITAT que sigui aplicable en la monitorització d'assentaments urbans a nivell internacional.

UN-HABITAT s'ubicarà a la planta -1 del pavelló de Sant Leopold. A banda de diversos despatxos, disposarà d'una gran àrea diàfana d'oficines.

GWOPA

El **Global Water Operators' Partnerships Alliance (GWOPA)** tindrà al pavelló de Ntra. Sra. de la Mercè la seu de la seva Secretaria. Aquest organisme, creat pel Consell Assessor de la Secretaria General de les Nacions Unides el 2007, és una xarxa global multisectorial que té l'objectiu de contribuir a la millora dels serveis d'abastiment i sanejament d'aigua als països menys desenvolupats, a través de l'impuls d'iniciatives de col·laboració entre operadors i del disseny de mesures de capacitació i eines pràctiques.

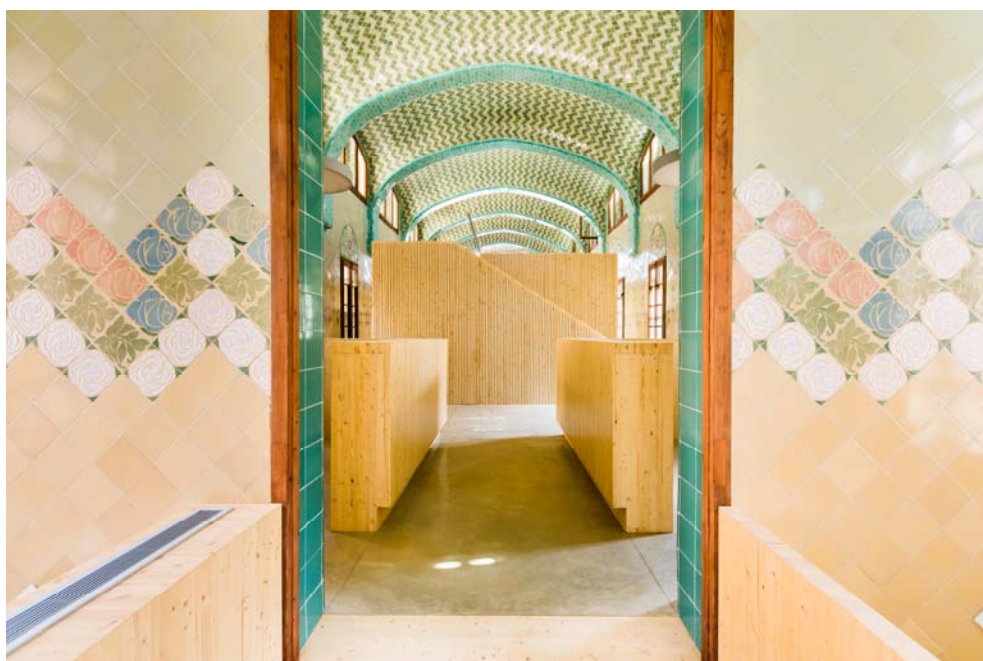

Detall de la façana del pavelló de Nostra Senyora de la Mercè. A la imatge inferior, nau central de l'edifici durant el procés de restauració.

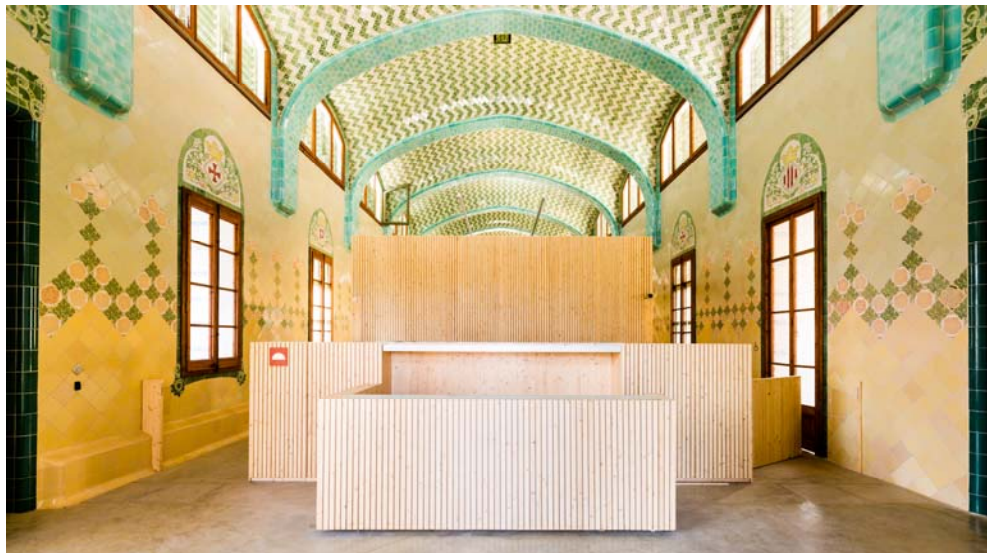

Espais d'oficina
reservats per a
GWOPA.

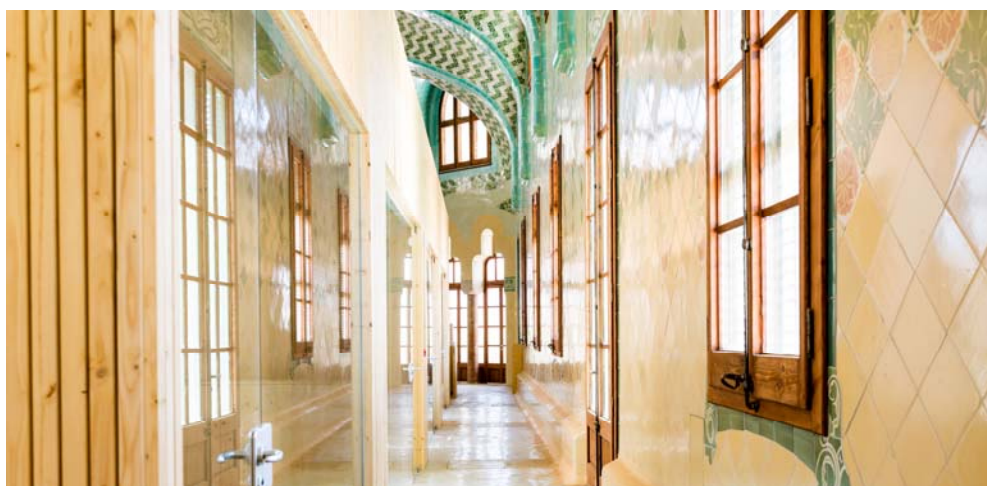

OMS

L'OMS, per la seva banda, té previst ubicar a Sant Pau una **oficina d'anàlisi de polítiques i recerca comparada centrada en la millora del rendiment dels sistemes sanitaris públics**.

L'OMS ocuparà la nau central del pavelló de la Mercè. L'espai ha quedat estructurat gràcies a la construcció d'un gran altell. En el seu nivell inferior es distribueixen diversos despatxos. En el nivell superior, hi ha una gran illa de treball.

4.

PROGRAMA CULTURAL

El Recinte Modernista de Sant Pau suma el dinamisme d'un projecte que és una expressió contemporània de compromís amb la societat com a espai de coneixement, recerca, convivència i prosperitat; amb la força d'un dels principals **tresors artístics del modernisme europeu**.

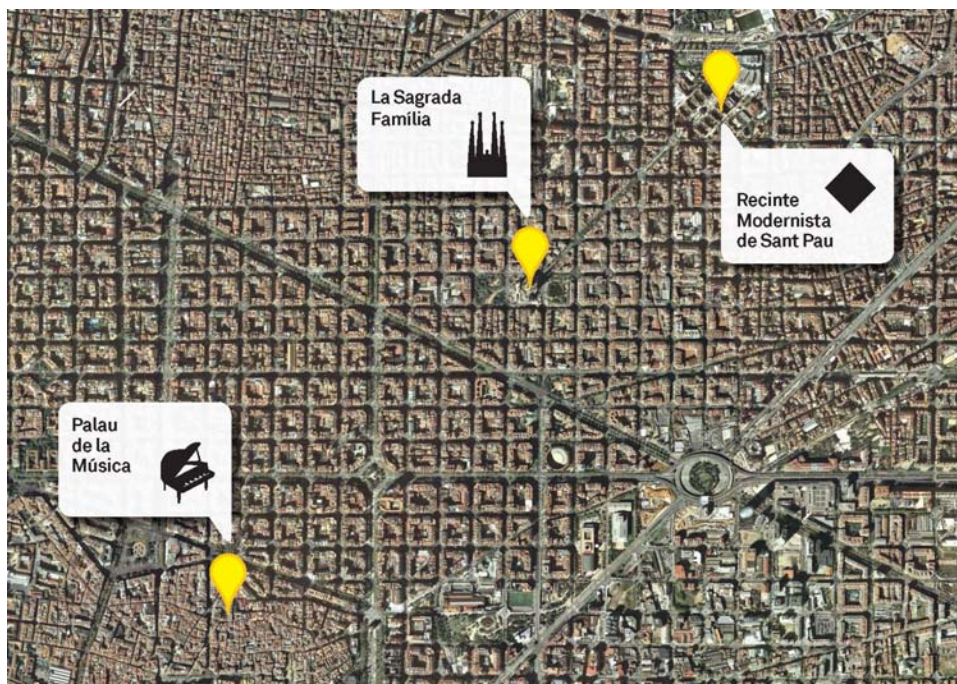
La seva rehabilitació permet recuperar un referent molt important del patrimoni i la cultura de Barcelona, amb un valor arquitectònic i patrimonial que va més enllà de la seva localització urbana per posar-ho a l'abast de la ciutadania.

La **proposta cultural** de Sant Pau posa en valor aquesta obra mestra de l'arquitectura modernista, declarada Patrimoni Mundial per la UNESCO, al conjunt dels principals recursos culturals de la ciutat de Barcelona com un dels principals pols turístics de la ciutat i suposarà el retrobament de la ciutadania amb un dels espais més emblemàtics de l'imaginari cultural, artístic i científic del país, posant en valor, un cop més, la visió i l'ambició amb la que fou creat.

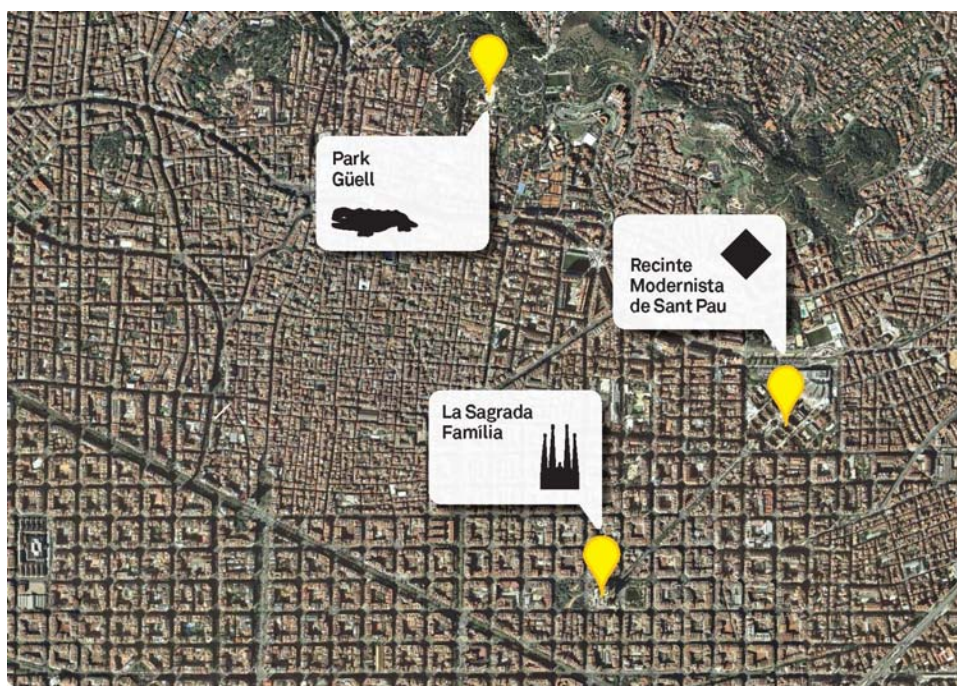

Detall d'una de les façanes del pavelló de l'Administració.

La **incorporació** de Sant Pau al **circuit internacional** enfortirà encara més l'atractiu turístic de Barcelona i Catalunya i implicarà l'obertura d'un nou eix pol d'atracció turística a la ciutat i generarà diversos circuits d'interès cultural.

L'obertura del Recinte Modernista permet crear noves rutes culturals i turístiques, com la que uneix San Pau amb el Palau de la Música, obra d'en Domènech i Montaner, o Sant Pau amb la Sagrada Família i el Parc Güell.

La proposta cultural i de visita del monument incorpora **solucions avançades en el camp de la comunicació patrimonial**. El projecte museogràfic, que es desenvoluparà progressivament, s'organitza en diferents àmbits, per tal de promoure i potenciar el valor del Recinte Modernista des del punt de vista patrimonial i institucional, així com la seva aportació a la medicina, amb especial èmfasi al moviment modernista i la figura de Domènech i Montaner.

Diferents espais expositius aprofundiran en la història i evolució de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau al llarg dels seus 300 anys d'existència i la seva vinculació a la ciutat i a la medicina i recrearan l'activitat hospitalària d'aquest recinte històric.

El passeig pels jardins i la possibilitat de gaudir d'un espai únic al món conformen el conjunt d'un programa cultural que es completarà amb activitats pròpies.

En una primera fase –a partir de la seva inauguració– s'iniciarà un programa de visites guiades pel Recinte. La seva obertura a la ciutat comportarà el descobriment d'un dels mestres del Modernisme: Lluís Domènech i Montaner i una de les seves obres més emblemàtiques.

Les voltes són un dels elements característics del pavelló de l'Administració.

Els visitants accediran per una de les portes laterals del pavelló de l'Administració, on trobaran un espai de recepció que els donarà pas a un primer espai expositiu.

Imatge virtual del vestíbul d'entrada amb un gran plafó explicatiu del Recinte que dona la benvinguda als visitants

En aquest espai el visitant trobarà una maqueta del Recinte, una taula interactiva amb diversos punts de consulta per aprofundir en la història de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau i la del seu Patronat, la Molt Il·lustre Administració, la història de la Medicina i l'obra de Domènech i Montaner.

Espai expositiu amb imatge virtual de la maqueta i la taula interactiva.

En el mateix espai, un gran audiovisual presentarà als visitants els trets més importants del Recinte, la seva història i la seva vinculació amb la ciutat.

Reproducció virtual de l'espai expositiu de l'Administració.

Des de l'espai expositiu, el visitant recorrerà la sala Hipòstila i accedirà als túnels, des d'on sortirà als jardins.

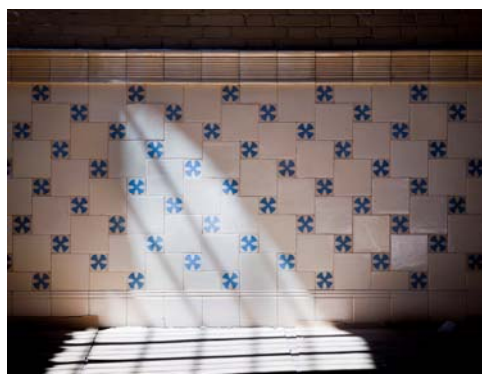
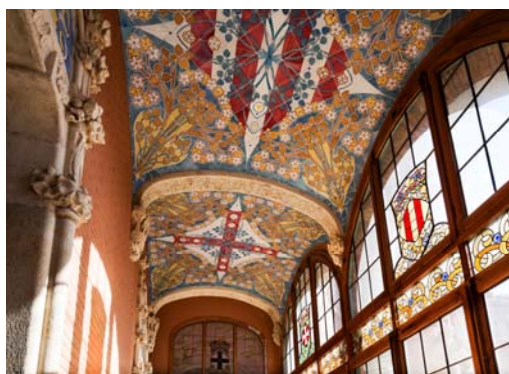

Els túnels reproduiran imatges de l'activitat de l'antic centre hospitalari.

Vista del pavelló del Carme des de l'exterior del pavelló Central.

Després de passejar pels jardins, els visitants accediran al pavelló de Sant Rafael i des d'allà es dirigiran cap al pavelló de l'Administració, on recorreran diferents sales.

Un cop acabat aquest recorregut, s'accedirà al pavelló Sant Jordi, espai destinat a exposicions temporals. La visita s'acaba sortint per l'espai destinat a botiga.

A dalt, nau central del pavelló de Sant Rafael i diverses sales del pavelló de l'Administració. A l'esquerra, interior del pavelló de Sant Jordi.

En una segona fase, el pavelló de Sant Salvador acollirà un espai cultural en el que s'aprofundiran aspectes com la història de l'Hospital i la seva relació amb la història de la medicina i la figura de Domènech i Montaner i el Modernisme.

4. CENTRE DE REUNIONS I ESDEVENIMENTS

El pavelló de l'Administració, l'edifici principal del conjunt, s'ha transformat en un **complex de sales i espais funcionals**, d'ús polivalent que conjuguen la riquesa artística de l'obra de Domènech i Montaner amb l'equipament tècnic d'última generació. Modernisme i modernitat s'uneixen en un espai únic per acollir activitats i esdeveniments.

Vestíbul del pavelló de l'Administració.

Amb una capacitat per a més de 600 persones, distribuïdes en diferents sales de formats i capacitats variades, el pavelló de l'Administració esdevé un espai emblemàtic i únic per celebrar-hi actes de tots tipus: reunions corporatives, congressos, presentacions, etc.

SALA HIPÒSTILA

La presència de nombroses columnes caracteritzen aquest espai singular, de 465 m² de superfície. El maó i la ceràmica són els seus principals elements constructius. La Sala Hipòstila és de fàcil accés des del vestíbul principal de l'edifici. Té connexió directa amb els túnels, des d'on es pot anar còmodament als jardins del Recinte Modernista. Pot ser utilitzada com a espai per a còctels, sopars, presentacions i altres actes institucionals.

SALA D'ACTES

La Sala d'Actes és un dels espais amb més riquesa decorativa de l'edifici. Situada a la primera planta, des d'aquesta sala de 170 m² es gaudeix d'una visió privilegiada de tot el Recinte Modernista. Els grans finestrals destaquen per la bellesa dels seus vitralls.

La Sala té, a més, una estança annexa que pot funcionar com a sala VIP o de descans, o bé com a espai de reunió i trobada previ a la celebració d'actes.

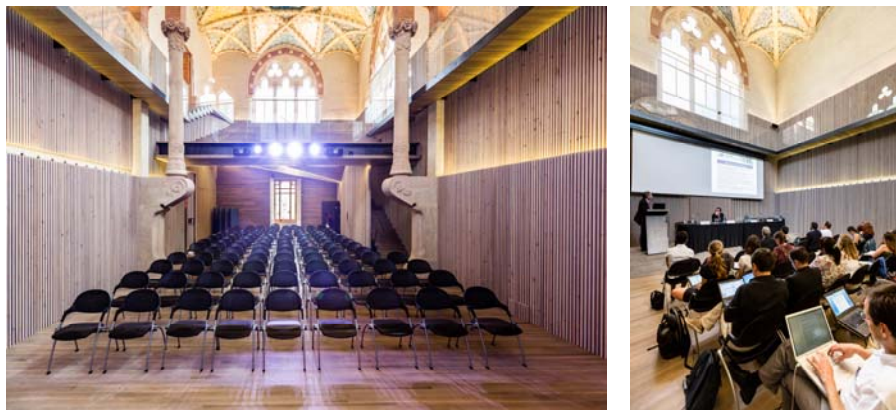

AUDITORI 1

Espai amb capacitat màxima per a 220 persones. Amb 245 m² de superfície, la sala té planta (per a 134 persones) i amfiteatre (66 places). L'espai destaca per la monumentalitat que confereix la seva alçada i pel gran valor artístic del sostre, d'inspiració mossàrab.

AUDITORI 2

Espai de dues alçades amb capacitat per a 200 persones. Aquesta sala té una superfície de 245 m² que li permeten acollir tota mena de conferències i seminaris. L'espai destaca per la riquesa cromàtica de la ceràmica que decora el sostre, que descansa sobre dues columnes de gran majestuositat.

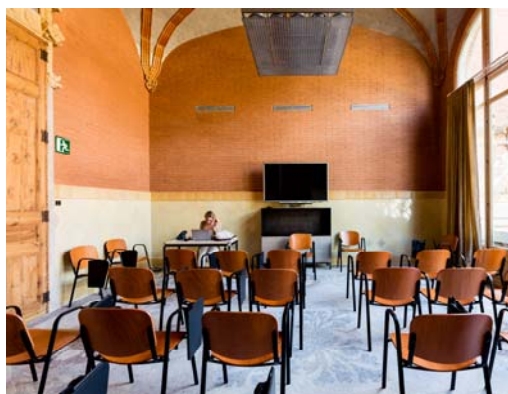
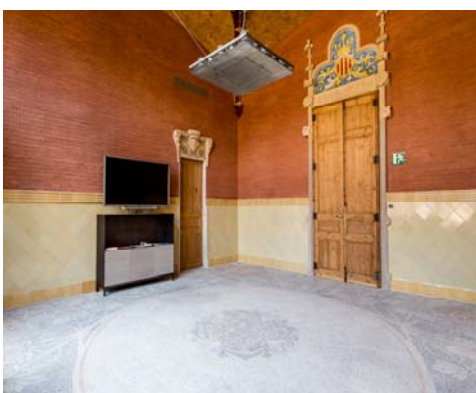

SALA DE LA MOLT IL·LUSTRE ADMINISTRACIÓ

Ubicada en un nivell superior de la Sala d'Actes Domènech i Montaner, aquest espai de 109 m² és idoni per a la celebració de reunions i trobades de petit format. La Sala té una ubicació privilegiada i està decorada amb mosaics ceràmics de gran valor artístic.

SALES POLIVALENTS

Conjunt de 8 sales amb capacitat per a entre 42 i 88 persones. Es tracta d'espais modulars i polivalents per poder adaptar-se al màxim a les necessitats dels usuaris, podent augmentar, en alguns casos, la seva superfície. L'estructura de l'espai les fa idònies per a la celebració de reunions corporatives, seminaris, cursos i altres actes de mitja i petit format.

ESPAIS EXTERIORS

Sant Pau també destaca per la bellesa del seu espai exterior. Projectats originalment com una ciutat-jardí, els pavellons modernistes estan envoltats de zones verdes i enjardinades.

D'entre el conjunt de jardins que envolten els edificis destaca el Passeig Central, una petita rambla que permet gaudir d'una visió única de l'entorn modernista. El Passeig té, a més, connexió directa amb els túnels, des d'on es pot accedir a la Sala Hipòstila. Pot ser utilitzat com a espai de còctel, aperitiu i per a actes culturals.

L'altre espai exterior d'interès és el Mirador. Situat a la façana principal del pavelló de l'Administració, gaudeix d'una vista privilegiada de l'Avinguda Gaudí i la Sagrada Família. Hi destaca l'escalinata que dona entrada al Recinte Modernista. Aquest espai es adient per a còctels i esdeveniments de mitja i petit format.

Aquest projecte està impulsat per la
Fundació Privada Hospital de la Santa
Creu i Sant Pau, formada per
l'Ajuntament de Barcelona, el Capítol
Catedralici i la Generalitat de
Catalunya

SANT PAU BARCELONA RECINTE MODERNISTA

Sant Antoni Maria Claret, 167
08025 Barcelona
+34 935537144
www.santpaubarcelona.org
recintemodernista@santpau.cat